Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
GERARDA HOGANA,
predstavljeni 19. marca 2020 [1]

**Združene zadeve C-133/19, C-136/19 in C-137/19**

**B. M. M.,**
**B. S.** (C-133/19);
**B. M. M.,**
**B. M.** (C-136/19);
**B. M. O.** (C-137/19)
**proti**
**État belge**

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložil Conseil d'État (državni svet, Belgija))

„Predlog za sprejetje predhodne odločbe – Pravica do združitve družine – Direktiva 2003/86/ES – Člen 4 – Pojem ‚mladoleten' – Člen 18 – Pravica do pravnega sredstva, če je prošnja za združitev družine zavrnjena – Člen 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah – Pravica do učinkovitega pravnega sredstva – Državljan tretje države, ki je imel ob vložitvi prošnje za združitev družine manj kot 18 let – Nastop polnoletnosti med upravnim postopkom – Nastop polnoletnosti med sodnim postopkom – Odločilni datum za presojo ‚mladoletnosti' zadevnih strank"

## I. Uvod

1. Glede na besedilo člena 23(1) Mednarodnega pakta Združenih narodov o državljanskih in političnih pravicah iz leta 1966 je družina „naravni in temeljni sestavni del družbe". To pravno načelo zgolj odraža splošno znano resnico, da skoraj vse človeške družbe temeljijo na družini, čeprav je paleta družinskega življenja tudi raznolika in pisana. Vendar ima ideja, da so otroci, razen v primeru izjem, določenih za varstvo njihove dobrobiti, upravičeni do nege in družbe svojih staršev, globoke korenine v pravnih, kulturnih in moralnih tradicijah vseh držav članic.

2. Vse to se izraža v ideji združitve družine, ki je glavna značilnost modernega mednarodnega humanitarnega prava. V okviru prava Evropske unije je bilo to načelo izraženo v Direktivi Sveta 2003/86/ES z dne 22. septembra 2003 o pravici do združitve družine, [2] ki torej družinskim članom omogoča – in zlasti mladoletnikom – da se nastanijo v državi gostiteljici in se pridružijo drugemu družinskemu članu, ki mu je bil podeljen status begunca v navedeni državi.

1 Jezik izvirnika: angleščina.

2 UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 224.

3. To je ozadje teh predlogov za sprejetje predhodne odločbe, ki se nanašajo na razlago Direktive 2003/86/ES in člena 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina). V bistvu se v teh predlogih postavlja vprašanje, ali je treba otroke, ki so na datum vložitve prošnje za združitev družine še mladoletni, zato še naprej obravnavati kot take, čeprav potem postanejo polnoletni med upravnim postopkom, v katerem se obravnava njihova prošnja (C-137/19), ali med poznejšim sodnim postopkom (C-133/19 in C-136/19).

4. Ti predlogi izvirajo iz postopkov pred Conseil d'État (državni svet, Belgija) med B. M. M. in B. S. (C-133/19), B. M. M. in B. M. (C-136/19) ter B. M. O. (C-137/19) (v nadaljevanju: tožeče stranke) na eni strani in ministre de l'asile et la migration (minister za socialne zadeve in javno zdravstvo ter azil in migracije, Belgija) na drugi strani glede zavrnitev prošenj za združitev družine, ki so jih tožeče stranke vložile pred Conseil du contentieux des étrangers (upravno sodišče za spore v zvezi s tujci).

5. Postopek pred predložitvenim sodiščem v zadevi C-137/19 se v bistvu nanaša na razlago izraza „mladoleten" iz člena 4(1) Direktive 2003/86 in na to, ali je treba ta izraz razlagati tako, da mora biti državljan tretje države, da bi se lahko v skladu s to direktivo opredelil kot „mladoleten", „mladoleten" ne samo na datum vložitve prošnje za vstop in bivanje v državi članici, ampak tudi takrat, ko uprava države članice končno sprejme odločitev o njegovi prošnji.

6. Postopka pred predložitvenim sodiščem v zadevah C-133/19 in C-136/19 se nanašata na vprašanje, ali je treba člen 47 Listine in člen 18 Direktive 2003/86 razlagati tako, da nasprotujeta temu, da se ničnostna tožba, vložena zoper upravno odločbo, s katero je bila zavrnjena pravica do združitve družine mladoletnega otroka, razglasi za nedopustno, ker je otrok med postopkom postal polnoleten, saj bi mu bila odvzeta možnost, da se pritoži zoper to odločbo, zaradi česar bi bila kršena njegova pravica do učinkovitega pravnega sredstva.

7. Pred obravnavo teh vprašanj pa je treba najprej opredeliti upoštevne pravne določbe.

## A. Pravo Evropske unije

8. Člen 47 Listine določa:

„Vsakdo, ki so mu kršene pravice in svoboščine, zagotovljene s pravom Unije, ima pravico do učinkovitega pravnega sredstva pred sodiščem v skladu s pogoji, določenimi v tem členu.

Vsakdo ima pravico, da o njegovi zadevi pravično, javno in v razumnem roku odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom predhodno ustanovljeno sodišče. Vsakdo ima možnost svetovanja, obrambe in zastopanja. Osebam, ki nimajo zadostnih sredstev, se odobri pravna pomoč, kolikor je ta potrebna za učinkovito zagotovitev dostopa do sodnega varstva."

### *1. Direktiva 2003/86*

9. V uvodnih izjavah 2, 4, 6 in 13 Direktive 2003/86 je navedeno:

„(2) Ukrepe, ki se nanašajo na združitev družine, je treba sprejeti v skladu z obvezo, da se družina varuje in družinsko življenje spoštuje, kar je poudarjeno v mnogih aktih mednarodnega prava. Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, ki jih priznava zlasti člen 8 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin in Listina Evropske unije o temeljnih pravicah.

[…]

(4) Združitev družine je potrebna, da se omogoči družinsko življenje. Pomaga ustvariti socialno in kulturno stabilnost, ki olajša vključevanje državljanov tretjih držav v državo članico, kar spodbuja tudi ekonomsko in socialno kohezijo, ki je temeljni cilj Skupnosti, določen v Pogodbi.

[…]

(6) Da se zavaruje družina in zagotovi ali ohrani družinsko življenje, je treba na podlagi skupnih meril določiti materialne pogoje za uresničevanje pravice do združitve družine.

[…]

(13) Treba je določiti sklop pravil, ki urejajo postopek za preučevanje prošenj za združitev družine ter za vstop in bivanje družinskih članov. Ti postopki bi morali biti učinkoviti in obvladljivi ter upoštevati normalno obremenitev uprav držav članic ter pregledni in pravični, da bi prizadetim nudili ustrezno pravno varnost.“

10. Člen 4 navedene direktive določa:

„1. Države članice na podlagi te direktive in v skladu s pogoji, določenimi v Poglavju IV in členu 16, dovolijo vstop in bivanje naslednjim družinskim članom:

(a) zakoncu sponzorja;

(b) mladoletnim otrokom sponzorja in njegovega zakonskega partnerja, vključno z otroki, ki so posvojeni v skladu z odločitvijo pristojnega organa v državi članici ali odločitvijo, ki je avtomatično izvršljiva zaradi mednarodnih obveznosti navedene države članice ali jo je treba priznati v skladu z mednarodnimi obveznostmi;

(c) mladoletnim otrokom, vključno s posvojenimi otroki sponzorja, če ima sponzor skrbništvo nad otroki in te otroke vzdržuje. Države članice lahko dovolijo združitev otrok, za katere je skrbništvo deljeno, pod pogojem, da drugi skrbnik za to da svoje soglasje;

(d) mladoletnim otrokom, vključno s posvojenimi otroki zakonca, če ima zakonec skrbništvo nad otroki in te otroke vzdržuje. Države članice lahko dovolijo združitev otrok, za katere je skrbništvo deljeno, pod pogojem, da drugi skrbnik za to da svoje soglasje.

[…]

6. Z odstopanjem lahko države članice zahtevajo, da je prošnje, ki zadevajo združitev družine za mladoletne otroke, treba predložiti pred njihovim petnajstim letom, kot predvideva njihova obstoječa zakonodaja na datum začetka izvajanja te direktive. Če se prošnja predloži po 15. letu, države članice, ki se odločijo uporabiti to odstopanje, dovolijo vstop in bivanje takšnih otrok na drugi podlagi, ne pa na podlagi združitve družine.“

11. Člen 5 navedene direktive določa:

„1. Države članice odločijo, ali naj za uveljavljanje pravice do združitve družine prošnjo za vstop in bivanje pristojnim organom države članice predloži sponzor ali družinski člani.

2. Prošnji se priloži listinske dokaze o družinskem razmerju in izpolnjevanju pogojev, določenih v členih 4 in 6, in, kjer je ustrezno, členih 7 in 8, kot tudi overjene kopije potnih listin družinskega člana (družinskih članov).

Če je primerno, lahko države članice, da pridobijo dokaz o obstoju družinskega razmerja, s sponzorjem in njegovimi družinskimi člani opravijo pogovore in druga poizvedovanja, ki se jim zdijo potrebna.

[…]

4. Pristojni organi države članice osebo, ki je predložila prošnjo, kakor hitro je mogoče pisno obvestijo o odločitvi in v vsakem primeru najkasneje v devetih mesecih od dne, ko je bila prošnja vložena.

V izjemnih okoliščinah, povezanih s težavnostjo preučitve prošnje, se časovni rok, omenjen v prvem pododstavku, lahko podaljša.

Za odločitev o zavrnitvi prošnje se navedejo razlogi. Če ob koncu obdobja, predvidenega v prvem pododstavku, odločitev ni sprejeta, posledice tega določi nacionalno pravo ustrezne države članice.

5. Pri obravnavanju prošnje države članice ustrezno upoštevajo interese mladoletnih otrok.“

12. Člen 16(1) iste direktive določa:

„1. Države članice lahko v naslednjih okoliščinah zavrnejo prošnjo za vstop in bivanje zaradi združitve družine ali, če je ustrezno, prekličejo ali ne podaljšajo dovoljenja za prebivanje za družinskega člana:

(a) če pogoji, določeni v tej direktivi, niso več izpolnjeni.

[…]“

13. Člen 18 Direktive 2003/86 določa:

„Države članice zagotovijo, da imajo sponzor in/ali člani njegove družine pravico do pravnega izpodbijanja, če je prošnja za združitev družine zavrnjena ali se dovoljenje za prebivanje ne podaljša ali se prekliče ali se ukaže izgon.

Postopek in pristojnosti, v skladu s katerimi se uveljavlja pravica iz prvega pododstavka, določijo države članice.“

### *2. Nacionalna zakonodaja*

14. Člen 4(1)(c) Direktive 2003/86 je bil v belgijsko pravo prenesen s členom 10(1), prvi pododstavek, točka 4, loi du 15 décembre 1980 sur l'accès du territoire; le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers [3] (zakon z dne 15. decembra 1980 o vstopu na ozemlje, prebivanju, nastanitvi in odstranitvi tujcev; v nadaljevanju: zakon z dne 15. decembra), ki v različici, ki se uporablja v obravnavanem primeru, [4] določa:

„Člen 10(1). Pod pogoji iz določb členov 9 in 12 se na podlagi tega zakona dovoli prebivanje v Kraljevini za več kot tri mesece:

[…]

3 *Moniteur belge* z dne 31. decembra 1980, str. 14584.

4 Kakor je bil spremenjen z loi du 15 septembre 2006 (zakon z dne 15. septembra 2006).

4. družinskim članom, ki se pozneje pridružijo tujcu, ki mu je že vsaj dvanajst mesecev priznano ali dovoljeno, da v Kraljevini prebiva za nedoločen čas, ali ki mu je že vsaj dvanajst mesecev dovoljeno, da se tam nastani:

– tujemu zakoncu ali tujcu, s katerim ima sklenjeno registrirano partnerstvo, ki se v Belgiji šteje za enakopravno zakonski zvezi, in ki pride z njim živet, če sta oba starejša od enaindvajset let. Ta minimalna starost pa se zniža na osemnajst let, če je, odvisno od okoliščin, zakonska zveza ali to registrirano partnerstvo obstajalo že pred prihodom tujca, ki se mu pridružuje družinski član, v Kraljevino;

– njunim otrokom, ki pridejo živet z njima, preden dopolnijo starost 18 let, in ki so samski;

– otrokom tujca, ki se mu pridružuje družinski član, njegovega zakonca ali registriranega partnerja iz prve alineje, ki pridejo živet k njima, preden dopolnijo starost 18 let, in so samski, če ima tujec, ki se mu pridružuje družinski član, njegov zakonec ali registrirani partner pravico do varstva in vzgoje ter otroke vzdržuje, v primeru skupnega skrbništva pa, če drugi skrbnik za to da svoje soglasje.“

15. Člen 10(3) navedenega zakona določa:

„Minister ali njegov pooblaščenec lahko odloči, da bo zavrnil prošnjo za izdajo dovoljenja za prebivanje za več kot tri mesece, […] če je tujec […] uporabljal neresnične ali zavajajoče informacije ali lažne ali ponarejene dokumente oziroma uporabil goljufijo ali druga odločilna nezakonita sredstva, da bi pridobil tako dovoljenje […]“.

16. S členom 12a tega zakona je v belgijsko pravo prenesen člen 5 Direktive 2003/86. V različici, ki se uporablja v obravnavani zadevi, ta člen določa:

„1. Tujec, ki izjavi, da je v enem od položajev iz člena 10, mora svojo prošnjo vložiti na belgijskem diplomatskem predstavništvu ali konzulatu, pristojnem za kraj njegovega stalnega prebivališča ali prebivanja v tujini.

[…]

2. […] Datum vložitve prošnje je datum, ko so predloženi vsi ti dokumenti v skladu s členom 3 zakona z dne 16. julija 2004 o zakoniku o zasebnem mednarodnem pravu ali mednarodnimi konvencijami z istega področja.

Odločitev o odobritvi prebivanja se sprejme in vroči, kakor hitro je mogoče, vendar najpozneje v devetih mesecih od datuma vložitve prošnje, kot je opredeljen v odstavku 2.

V izjemnih primerih, povezanih s zapletenostjo prošnje […], lahko minister ali njegov pooblaščenec dvakrat podaljša obdobje preučitve za tri mesece z obrazloženo odločbo.

Če po koncu devetmesečnega obdobja po datumu vložitve prošnje, vključno z morebitnim podaljšanjem v skladu z odstavkom 5, ni bila sprejeta nobena odločba, se prebivanje odobri.

[…]

7. Pri obravnavi prošnje se ustrezno upoštevajo otrokove koristi.“

17. Člen 39/56 zakona z dne 15. decembra določa:

„tožbe iz člena 39/2 lahko tujec vloži pri svetu, če lahko izkaže škodo ali pravni interes.“

## II. Dejansko stanje v sporu o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

18. Tožeče stranke v postopku v glavni stvari so prošnje vložile na veleposlaništvu Belgije v Conakryju, Gvineja, 20. marca 2012 za izdajo vizuma za združitev družine kot mladoletni otroci državljana tretje države, ki ima status begunca v Belgiji. Te prošnje so bile zavrnjene z odločbo z dne 2. julija 2012.

19. Tožeče stranke so 9. decembra 2013 vložile drugo prošnjo na veleposlaništvu Belgije v Dakarju, Senegal. Takrat so bile tožeče stranke stare 14, 15 oziroma 17 let.

20. Te prošnje je minister 25. marca 2014 zavrnil, ker sta v zadevah C-133/19 in C-137/19 tožeči stranki v prošnjah za vizum kot svoja rojstna datuma navedli 16. marec 1999 oziroma 20. januar 1996, pri čemer sta kot dokaz predložili rojstna lista, medtem ko je njun oče v prošnji za azil v Belgiji kot njuna rojstna datuma navedel 16. marec 1997 in 20. januar 1994. V zadevi C-136/19 je tožeča stranka trdila, da je hčerka sponzorja, medtem ko je sponzor v svoji prošnji za azil sploh ni omenil.

21. Ko se bile te odločbe o zavrnitvi prošenj sprejete, sta bili tožeči stranki v zadevah C-133/19 in C-136/19 še vedno mladoletnici, medtem ko je tožeča stranka v zadevi C-137/19 vmes postala polnoletna.

22. Tožeče stranke so te druge odločbe izpodbijale pred Conseil du contentieux des étrangers (upravno sodišče za spore v zvezi s tujci) v treh postopkih za razglasitev ničnosti, ki so se začeli 25. aprila 2014.

23. Conseil du contentieux des étrangers (upravno sodišče za spore v zvezi s tujci) je s tremi odločbami z dne 31. januarja 2018 zavrnilo tožbe tožečih strank kot nedopustne zaradi pomanjkanja pravnega interesa. To sodišče je odločilo, da mora pravni interes tožeče stranke obstajati ob vložitvi tožbe in mora obstajati do izdaje sodbe. Sodišče je ugotovilo, da če bi bili zadevni odločbi razglašeni za nični in bi morala tožena stranka ponovno obravnavati prošnjo, bi lahko samo ugotovila, da prošnja za vizum ni dopustna, saj tožeče stranke, ker so bile vse starejše od 18 let, ne bi več izpolnjevale pogojev, določenih v predpisih o združitvi družine za mladoletne otroke. Vendar je treba v teh okoliščinah opozoriti na to, da so minila skoraj štiri leta, odkar je bila druga prošnja zavrnjena in je Conseil du contentieux des étrangers (upravno sodišče za spore v zvezi s tujci) nato odločilo, da bo postopek štelo za nedopusten, ker so otroci medtem postali polnoletni.

24. Tožeče stranke so se zoper te odločbe pritožile pri Conseil d'État (državni svet) in trdile, prvič, da je Conseil du contentieux des étrangers (upravno sodišče za spore v zvezi s tujci) s svojo razlago kršilo načelo učinkovitosti prava EU, ker jim je preprečilo, da bi uveljavljale svojo pravico do združitve družine v skladu s členom 4 Direktive 2003/86. Drugič, trdile so, da taka razlaga krši tudi njihovo pravico do učinkovitega pravnega sredstva, ker jim je bila odvzeta možnost pritožbe zoper upravne odločbe, s katerimi jim ni bila priznana njihova pravica do združitve družine, pri čemer so bile te odločbe sprejete in izpodbijane, ko so bile tožeče stranke še mladoletni otroci.

25. Conseil d'État (državni svet) v svojih odločbah z dne 31. januarja 2019 navaja, da je Sodišče nedavno, v sodbi z dne 12. aprila 2018, A in S (C-550/16, EU:C:2018:248), razsodilo, da je treba člen 2 Direktive 2003/86/ES z dne 22. septembra 2003 o pravici do združitve družine v povezavi s členom 10(3)(a) te direktive razlagati tako, da je treba za „mladoletnika" v smislu te določbe vendarle šteti državljana tretje države ali osebo brez državljanstva, ki sta bila ob vstopu na ozemlje države članice in ob vložitvi prošnje za azil v tej državi stara manj kot 18 let, vendar sta med azilnim postopkom postala polnoletna in jima je bil nato priznan status begunca.

26. Po mnenju predložitvenega sodišča pa je to sodbo mogoče razlikovati od primerov v postopku v glavni stvari, ker se ne nanašajo na mladoletnika, ki ima priznan status „begunca“. Poleg tega v tej zadevi, drugače kot v dejanskem stanju iz navedene sodbe, priznanje pravice do združitve družine ni odvisno od „hitrosti, s katero se obravnava prošnja“,[5] ker so bile odločbe z dne 25. marca 2014 sprejete v roku, določenim s členom 12a(2) zakona z dne 15. decembra.

27. V teh okoliščinah je Conseil d'État (državni svet) prekinil odločanje in pri Sodišču v okviru vseh zadevnih pritožb, ki jih obravnava, vložil predlog za sprejetje predhodne odločbe.

28. V zadevah C-133/19 in C-136/19 je Conseil d'État (državni svet) predložil ti vprašanji za predhodno odločanje:

„1. Ali je treba, da se zagotovi učinkovitost prava Evropske unije in da se ne onemogoči uveljavljanje pravice do združitve družine, ki je [drugi] pritožnici po njenem mnenju podeljena s členom 4 Direktive [Sveta 2003/86], navedeno določbo razlagati tako, da pomeni, da lahko otrok sponzorja uveljavlja pravico do združitve družine, kadar postane polnoleten med sodnim postopkom zoper odločbo, s katero mu je ta pravica zavrnjena in ki je bila sprejeta, ko je bil še mladoleten?

2. Ali je treba člen 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in člen 18 Direktive [2003/86] razlagati tako, da nasprotujeta temu, da se ničnostna tožba, vložena zoper zavrnitev pravice do združitve družine mladoletnega otroka, razglasi za nedopustno, ker je otrok med sodnim postopkom postal polnoleten, saj bi mu bila odvzeta možnost, da se odloči o njegovi tožbi zoper to odločbo, in bi bila kršena njegova pravica do učinkovitega pravnega sredstva?“

29. V zadevi C-137/19 je Conseil d'État (državni svet) predložil to vprašanje za predhodno odločanje:

„Ali je treba člen 4(1)(c) Direktive Sveta 2003/86/ES z dne 22. septembra 2003 o pravici do združitve družine, po potrebi v povezavi s členom 16(1) iste direktive, razlagati tako, da zahteva, da so državljani tretje države, da se lahko štejejo za ‚mladoletne otroke' v smislu navedene določbe, ‚mladoletni' ne samo ob vložitvi vloge za izdajo dovoljenja za prebivanje, temveč tudi v trenutku, ko uprava nazadnje odloči glede te vloge?“

30. Obravnava pred Sodiščem je bila 30. januarja 2020, na njej pa so bile zastopane tožeče stranke, belgijska vlada in Evropska komisija.

## III. Analiza

31. Morda je na začetku vredno omeniti, da se nič v teh sklepnih predlogih ne sme razlagati tako, kot da bi šlo za obravnavanje utemeljenosti posameznih prošenj. Očitno je, da ministra ni prepričalo, da so bili podatki o upoštevnih datumih rojstva tožečih strank v zadevah C-133/19 in C-137/19 pravilni oziroma da je bila tožeča stranka v zadevi C-136/19 dejansko hčerka sponzorja. Presoja teh dejstev je v celoti stvar nacionalnih organov in nacionalnih sodišč.

32. Pravna zadeva, ki se tu pojavi, sproža ločeno vprašanje, in sicer, ali so tožeče stranke upravičene, da so obravnavane kot mladoletni otroci v smislu Direktive 2003/86, čeprav so nato – ko je uprava odločala o njihovi prošnji za združitev družine (C-137/19) oziroma med sodnim postopkom, s katerim so izpodbijale odločbo ministra, s katerim je bila zavrnjena njihova prošnja za združitev (C-133/19 in C-136/19) – postale polnoletne.

5 Glej sodbo z dne 12. aprila 2018, A in S (C-550/16, EU:C:2018:248, točka 55).

33. Prav tako je mogoče ugotoviti, da se zdi, da izjema iz člena 4(6) Direktive 2003/86, v skladu s katero „lahko države članice zahtevajo, da je prošnje, ki zadevajo združitev družine za mladoletne otroke, treba predložiti pred njihovim petnajstim letom, kot predvideva njihova obstoječa zakonodaja na datum začetka izvajanja te direktive“, ne velja za Kraljevino Belgijo, čeprav mora to nazadnje preveriti nacionalno sodišče.

34. Pri obravnavi tega vprašanja bi bilo morda koristno začeti s preučitvijo odločitve Sodišča v zadevi A in S,[6] na katero se sklicuje nacionalno sodišče v svoji predložitveni odločbi. V zadevi A in S sta bili tožeči stranki dva eritrejska državljana, ki sta izpodbijala odločitev nizozemskih organov, s katero so jima (in njunim trem mladoletnim sinovom) zavrnili izdajo dovoljenja za začasno prebivanje na podlagi združitve družine z njuno mladoletno hčerjo. Hči je prispela na Nizozemsko kot mladoletni otrok brez spremstva. Prošnjo za status azilanta je vložila februarja 2014, polnoletna pa je postala junija 2014. Državni sekretar je zadevni osebi oktobra 2014 izdal dovoljenje za prebivanje na podlagi azila za pet let in z učinkom od datuma vložitve prošnje za azil.

35. Decembra 2014 je vložila prošnjo za združitev družine za svoje starše in tri mladoletne brate, vendar je bila prošnja nazadnje zavrnjena, ker je na datum, ko je bila vložena, hčerka že postala polnoletna. Na podlagi predloga za sprejetje predhodne odločbe, ki so ga vložila nizozemska sodišča, je Sodišče nazadnje v bistvu odločilo, da je treba Direktivo 2003/86 razlagati tako, da je treba državljana tretje države, ki je bil mladoleten ob vložitvi prvotne prošnje za azil in ki je med postopkom za pridobitev azila nato postal polnoleten, nato pa mu je bil podeljen status begunca, vendarle obravnavati kot „mladoletnega“ za namene določb o združitvi iz te direktive.

36. Morda je vredno pripomniti, da je med razlogi za ta sklep Sodišče navedlo tudi ta:

„Poleg tega, namesto da bi se nacionalne organe spodbujalo, naj prošnje za mednarodno zaščito, ki so jih vložili mladoletniki brez spremstva, obravnavajo prednostno, da bi se upoštevala njihova posebna ranljivost, kar je možnost, ki je od zdaj izrecno dana na voljo s členom 31(7)(b) Direktive 2013/32, bi taka razlaga lahko imela nasprotni učinek in ovirala uresničevanje cilja te direktive ter direktiv 2003/86 in 2011/95, ki je zagotoviti, da države članice v skladu s členom 24(2) Listine o temeljnih pravicah pri uporabi teh direktiv dejansko upoštevajo predvsem koristi otroka.

Posledica navedene razlage bi bila tudi, da bi bilo za mladoletnika brez spremstva, ki je vložil prošnjo za mednarodno zaščito, to, ali mu bo priznana pravica do združitve družine s svojimi starši, povsem nepredvidljivo, kar bi lahko škodilo pravni varnosti.“[7]

37. Sodišče je nato dodalo:

„Če […] se kot trenutek, na katerega se je treba sklicevati pri presoji starosti begunca za namene uporabe člena 10(3)(a) Direktive 2003/86, šteje datum vložitve prošnje za mednarodno zaščito, se s tem omogoča zagotovitev enakega in predvidljivega obravnavanja vseh prosilcev, ki so s časovnega vidika v enakem položaju, s čimer se zagotovi, da je uspeh prošnje za združitev družine v glavnem odvisen od okoliščin, ki jih je mogoče pripisati prosilcu, ne pa upravi, kot je trajanje obravnave prošnje za mednarodno zaščito ali prošnje za združitev družine […]“.[8]

38. Sodišče je pred tem v isti sodbi pripomnilo, da sistematika Direktive, ki se nanaša na mladoletnike, „državam članicam ne prepušča nobenega manevrskega prostora“, in da iz tega, da „ne obstaja nikakršen sklic na nacionalno pravo v zvezi s tem“, izhaja, da „določitev tega trenutka ne more biti prepuščena presoji posamezne države članice“.[9]

6 Sodba z dne 12. aprila 2018, A in S (C-550/16, EU:C:2018:248).

7 Točki 58 in 59 te sodbe.

8 Točka 60 sodbe.

9 Točka 45 sodbe.

39. Po mojem mnenju je mogoče to razlogovanje bolj ali manj neposredno uporabiti tudi v obravnavanih zadevah. Seveda je res, da je Conseil d'État (državni svet) v predložitvenih odločbah ugotovil, da se dejansko stanje v teh zadevah in dejansko stanje v zadevi A in S nekoliko razlikujeta. Drugače od mladoletnega otroka v zadnjenavedeni zadevi nobeden od otrok v teh zadevah namreč ni pridobil status begunca. Sam pa ne mislim, da so te razlike v obravnavanih zadevah odločilne. Namesto tega menim, da so načela, na katerih temelji zadeva A in S, zelo pomembna za razrešitev vprašanja razlage v tem postopku. Razlogi za to ugotovitev so naslednji.

40. Prvič, tako kot v zadevi A in S, vsaka razlaga Direktive 2003/86, s katero se poudarja datum, ko je bila vložena zadevna prošnja, zagotavlja, da uspeh prošnje za združitev družine temelji na dejstvih, ki jih je mogoče, kakor se je izrazilo Sodišče, „pripisati prosilcu“.[10] Drugače povedano, če je preizkus, ali je bil prosilec za združitve družine mladoleten, odvisen od starosti prosilca na datum zadevne prošnje, potem ta razlaga Direktive 2003/86 zagotavlja, da izid vsake prošnje za tako združitev ni odvisna od nepredvidljivosti datuma, ko je upravni organ odločil o prošnji, ali, v tem primeru, od kakršnih koli poznejših zamud, značilnih za sodni ali upravni sistem.

41. Seveda se zavedam, da je minister – kot je ponovno poudaril Conseil d'État (državni svet) – dejansko odločil o prošnji za združitev družine 25. marca 2014, torej v roku, določenem z belgijsko zakonodajo. Ampak ne gre zares za to. Tožeče stranke so bile v skladu z belgijsko zakonodajo seveda upravičene do pritožbe zoper odločbo ministra pred Conseil du contentieux des étrangers (upravno sodišče za spore v zvezi s tujci). Niso mogle vedeti, kako dolgo bo trajalo, da bo sodišče obravnavalo zadevo in o njej odločilo, vendar njihove zakonske pravice ne bi smele biti odvisne od tega, kdaj natančno naj bi se to zgodilo. Če bi Conseil du contentieux des étrangers (upravno sodišče za spore v zvezi s tujci) svojo odločitev sprejelo, na primer, februarja 2017 – približno tri leta po prvotni odločbi – bi bila ena od tožečih strank še mladoletna. Komajda bi se še lahko predlagalo, da bi prosilec pridobil pravico do zakonite združitve, ko bi sodni organ (ali odvisno od primera upravni organ) uspel razglasiti svojo odločitev, če bi bil seveda mladoleten na datum vložitve zadevne prošnje za združitev družine.

42. V zvezi s tem je prav tako mogoče ugotoviti, da člen 18 Direktive 2003/86 izrecno zagotavlja pravico sponzorja in člana njegove družine do „pravnega izpodbijanja, če je prošnja za združitev družine zavrnjena […]“. Lahko se domneva, da je bil namen evropskega zakonodajalca, da je ta pravica učinkovita in zlasti da ti postopki ne bi smeli biti ustavljeni kot nedopustni *samo* zato, ker so zadevni otroci pozneje med postopkom postali polnoletni.

43. Poleg tega bi lahko, kot je Sodišče že navedlo v zadevi A in S, drugačna razlaga direktive pripomogla k položaju, v katerem se nacionalnih sodišč ne bi spodbujalo, da obravnavajo prošnje ranljivih mladoletnikov z nujnostjo, ki jo take prošnje zahtevajo, in bi torej lahko ravnali na način, ki bi ogrozil zakonsko pravico istih mladoletnih prosilcev do združitve družine.[11] Tak položaj bi bil v nasprotju z enim od ciljev iz člena 24(2) Listine, in sicer, da bi države članice morale pri uporabi Direktive 2003/86 dejansko upoštevati predvsem koristi otroka. Na tem mestu bi tudi omenil, da je na obravnavi 30. januarja 2020 zastopnik tožečih strank v odgovor na vprašanje člana Sodišča navedel, ne da bi mu kdo ugovarjal, da jih je Conseil du contentieux des étrangers (upravno sodišče za spore v zvezi s tujci) obvestilo, da se njihova zadeva ne šteje za prednostno.

10 Glej sodbo z dne 12. aprila 2018, A in S (C-550/16, EU:C:2018:248, točka 60).

11 Glej v tem smislu sodbo z dne 12. aprila 2018, A in S (C-550/16, EU:C:2018:248, točka 58).

44. To splošno ugotovitev še dodatno podkrepi upoštevanje načel, na katerih temelji pravica do učinkovitega pravnega sredstva iz člena 47 Listine. Kot sta poudarila Sodišče[12] in njegovo sestrsko sodišče, Evropsko sodišče za človekove pravice,[13] v zvezi s členom 47 Listine oziroma členoma 6(1) in 13 Evropske konvencije človekovih pravic, pravica do učinkovitega pravnega sredstva pomeni, da morajo biti nacionalna pravna sredstva učinkovita in resnična, ne samo navidezna in teoretična. Iz tega pa sledi, da morajo biti ta sredstva koherentna in ne smejo pripeljati do samovoljnih ali nesprejemljivih posledic.

45. Vendar bi do tega prišlo, če bi bil rezultat pravice tožečih strank do pritožbe zoper odločitev ministra, s katero je ta zavrnil podelitev dovoljenja za prebivanje zaradi združitve družine, odvisen od njihovega osebnega statusa – in sicer, ali so bile še mladoletne ali pa so vmes postale polnoletne – na datum obravnave pritožbe pred Conseil du contentieux des étrangers (upravno sodišče za spore v zvezi s tujci).

## IV. Predlog

46. Iz teh razlogov torej menim, da je mogoče na vprašanja, ki jih je predložil Conseil d'État (državni svet, Belgija), podati samo en odgovor:

Člen 4 in člen 18 Direktive Sveta 2003/86/ES z dne 22. septembra 2003 o pravici do združitve družine v povezavi s členom 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah je treba razlagati tako, da je treba državljana tretje države, ki je bil ob vložitvi prošnje za združitev družine v državi članici star manj kot 18 let, ki pa je med upravnim postopkom, v katerem se je ponovno obravnavala njegova prošnja, oziroma med sodnim postopkom, v katerem je nato izpodbijal zavrnitev prošnje za združitev družine, postal polnoleten, vendarle šteti za „mladoletnika“ v smislu člena 4 Direktive 2003/86.

12 Sodba z dne 29. julija 2019, Torubarov (C-556/17, EU:C:2019:626, točka 57).

13 Glej na primer sodbi ESČP z dne 5. aprila 2018, Zubac proti Hrvaški (CE:ECHR:2018:0405JUD004016012, točka 77 in točke od 97 do 99), in z dne 10. septembra 2010, MacFarlane proti Irski (CE:ECHR:2010:0910JUD003133306, točka 112).